

סוגיות בדף היומי

שבועות מ"א: "ההוא דאמר ליה לחבריה הב לי מאה זוזי דאוזיפתך"

אדם שתובע מחברו 100 זוזי שהלווה לו, נענה לו הנתבע "לא היו דברים מעולם" הוא כפר במעשה ההלוואה. הגיעו שני עדים שהעידו שהתובע צודק במעשה ההלוואה, והעדים הוסיפו שחון ממה שראו את מעשה ההלוואה, הם ראו גם את מעשה הפרעון, כך שלמעשה בכל מקרה אין מה לתבוע מהלווה, גם אם המלווה צודק והוא אמנם הלווה את אותם מאה זוזי, סוף סוף העדים מעידים שהלווה השיב את מאת הזוזים, פסק אביי הרי אותם עדים שהעידו על ההלוואה מעידים באותה מידה על הפרעון.

רבא מחדש חידוש גדול שנפסק גם להלכה "כל האומר לא לווייתו כאומר לא פרעתי דמי", אנו הרי יודעים שהודאת בעל דין יש לה חשיבות ונאמנות עוד יותר מאשר לעדים, כל זמן שההודאה מתייחסת לחובתו של המודה. אדם שאומר בפני בית דין שחייב לפלוני מאה זוזי נאמנותו תקיפה אפי' יותר ממאה עדים, ואם הוא אומר לווייתו מפלוני ביום פלוני מאה זוזי, גם אם יבואו שני עדים ויעידו שהוא לא לווה מפלוני בכ"ז הבית דין יחייב את המודה. במקרה שלנו יש לנו הודאת בע"ד מוסווית, כאשר לווה טוען לא היו דברים מעולם, אנו שומעים מדבריו שכשם שלא היתה הלוואה כך גם לא היה פרעון, שהרי האומר לא לווייתו כאומר לא פרעתי. מעתה ביחס לספור של ההלוואה, הרי שני עדים אומרים שהוא כן לווה, ואין אדם נאמן לזכות את עצמו נגד עדים, התורה אומרת "ע"פ שנים עדים יקום דבר", נמצא שכאשר אנו דנים אם היתה כאן הלוואה או לא, אנו בוודאי מאמינים לעדים המעידים על מעשה ההלוואה, כאשר אנו דנים על מעשה הפרעון, נכון שיש כאן שני עדים שמספרים על מעשה פרעון, אבל ביחס לפרעון יש לנו את הודאת הבעל דין, הודאת הלווה, שלא היה כאן פרעון, שהרי הוא טוען לא היו דברים מעולם (להד"מ), והאומר לא לווייתו כאומר לא פרעתי, כך שביחס לפרעון היות וכאן יש לנו הודאת בע"ד המתייחסת לחיובו של המודה בזה נאמן המודה יותר מעדים, נמצא שבאופן זה ב"ד יוציא מהלווה את אותם 100 זוזים משום שב"ד יצרף את העדאת העדים להודאת הבע"ד, יש לפנינו העדאת עדים שהיה כאן מעשה ההלוואה, ויש לפנינו הודאת בע"ד שלא היה כאן מעשה פרעון. מעשה ההלוואה כשאינו לו מעשה פרעון מחייב את הלווה. על דברי גמ' אלו מעירים האחרונים הערה מעניינת, מה יהיה אם יזימו את העדים שמעידים על ההלוואה ועל הפרעון, אנחנו יודעים שכל עדות כאשר היא מוזמנת התורה גילתה לנו שיש עלינו להעניש את העדים בעונש של ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו, אנו גם יודעים שאין העדים נעשים זוממים עד שיגמר הדין על פיהם, ז"א כל עוד שב"ד לא גמר את הדין ע"פ העדים, עדיין אין את העונש של ההזמה, עדים שיוזמו קודם גמר דין לא יתקיים בהם העונש כאשר זמם, העונש כאשר זמם הוא כאשר העדים נזומים בין הגמר דין לבין ביצוע הדין לקיים מה שנא' "כאשר זמם" - ולא כאשר עשה, מלבד מדיני ממונות

לעשות לאחיו, אנו שומעים מדבריו שכשם שלא היתה הלוואה כך גם לא היה פרעון, שהרי האומר לא לווייתו כאומר לא פרעתי. מעתה ביחס לספור של ההלוואה, הרי שני עדים אומרים שהוא כן לווה, ואין אדם נאמן לזכות את עצמו נגד עדים, התורה אומרת "ע"פ שנים עדים יקום דבר", נמצא שכאשר אנו דנים אם היתה כאן הלוואה או לא, אנו בוודאי מאמינים לעדים המעידים על מעשה ההלוואה, כאשר אנו דנים על מעשה הפרעון, נכון שיש כאן שני עדים שמספרים על מעשה פרעון, אבל ביחס לפרעון יש לנו את הודאת הבעל דין, הודאת הלווה, שלא היה כאן פרעון, שהרי הוא טוען לא היו דברים מעולם (להד"מ), והאומר לא לווייתו כאומר לא פרעתי, כך שביחס לפרעון היות וכאן יש לנו הודאת בע"ד המתייחסת לחיובו של המודה בזה נאמן המודה יותר מעדים, נמצא שבאופן זה ב"ד יוציא מהלווה את אותם 100 זוזים משום שב"ד יצרף את העדאת העדים להודאת הבע"ד, יש לפנינו העדאת עדים שהיה כאן מעשה ההלוואה, ויש לפנינו הודאת בע"ד שלא היה כאן מעשה פרעון. מעשה ההלוואה כשאינו לו מעשה פרעון מחייב את הלווה. על דברי גמ' אלו מעירים האחרונים הערה מעניינת, מה יהיה אם יזימו את העדים שמעידים על ההלוואה ועל הפרעון, אנחנו יודעים שכל עדות כאשר היא מוזמנת התורה גילתה לנו שיש עלינו להעניש את העדים בעונש של ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו, אנו גם יודעים שאין העדים נעשים זוממים עד שיגמר הדין על פיהם, ז"א כל עוד שב"ד לא גמר את הדין ע"פ העדים, עדיין אין את העונש של ההזמה, עדים שיוזמו קודם גמר דין לא יתקיים בהם העונש כאשר זמם, העונש כאשר זמם הוא כאשר העדים נזומים בין הגמר דין לבין ביצוע הדין לקיים מה שנא' "כאשר זמם" - ולא כאשר עשה, מלבד מדיני ממונות

והא"כ ניתן להקשות על שיטות הראשונים המובאות בש"ס שגם בעדות ממון אין אנו מקבלים עדות אלא א"כ העדות עונה על הדרישה של עדות שאתה יכול להזימה, וכל עדות שאין אפשרות להזים אותה אין אנו מקבלים את העדות, כיצד מקבלים עדות של לווה ופרע, כאשר הבע"ד אומר לא לווייתו, והרי עדות זו היא בגדר עדות שאי אתה יכול להזימה, אין אפשרות לקיים את עונש ההזמה לא ביחס ללווה ולא ביחס למלווה. (האדמו"ר מטאלנא שליט"א)

הדרן עלך מסכת שבועות

מאד. והמשיל את האיש המאושר הזה אשר הכניע והשפיל התפעלויות נפשו והשיבן אל מדרגה הלז, לגוף מעוקב כעצם הקוביה, (קוביה מרובעת), אשר מסגולותיה היא שלכל פינות שהיא פונה ולכל צד ומקום שתפול שם תנוח ותשקוט בל נמוטו פעמיה.

כן המאושר הלז אשר השביח שאון גלי התפעלויות יצרו בכל מחמדי תבל, הוא ישכון בטח בדר מן הפגעים כולם. כי גם בכל עצב וצרה שיקרו לו בענייני עולם הזה לא יתפעל מהם.

ואהבת התורה והחכמה אשר בלבו מגדלת ומרוממת אותו על כל מקרי העולם הזה כמאמר המשורר: 'נחלתי עדותיך לעולם, כי ששון לבי המה' (תהלים). (הג"ר יחזקאל פייוול זצ"ל בספרו "תולדות אדם")

החיים המתוקים והנעימים המה חיי התורה והחכמה. המרגישים בחיים האלו, יבזו לכל מחמדי תבל ומקרו, מפני שאור התורה מכה את כל מקרי העולם הזה ומחמדיו. יקרה היא בעיני החכמים, והעושר כאין נגדה, וכל אבני יקרות אפס לערכה. הכסף נגדה לסיגים, והזהב לאפר ייחשב. העוסק בה איננו ירא עוד מפחד פתאום, ולא משואת רשעים ומצרות עין, הן בייסורי הגוף או טרדת האשה והבנים, והוא יכול לעמול בתורה בששון ושמחת לבב אף בעת צרה, וכל שכן כשהוא במרחב.

וכבר אמר חכם אחד כי הסימן המובהק לקניין אהבת התורה והחכמה בשלמות הוא בהיותו פועל אותה בשמחה וטוב לבב בלי עצב אף בעת שצר לו